

PÄÄKIRJOITUS

Hyvät Perhe- ja pariterapialehden lukijat,

Uutisten tuojalla on usein sekä hyviä että huonoja uutisia, minkä vuoksi hän kysyy:
"Kummat haluatte kuulla ensin, hyvät vai huonot uutiset?"

Niin teemme nytkin.

Päätämme kertoa hyvät uutiset ensin:

Henna Mustikkamäki kirjoittaa Seinäjoen keskussairaalan lastenpsykiatrian poliklinikan perhekeskeisestä toimintamallista. Se alkoi alun perin hankkeena ja hyväksi havaittuna toimintatapana jäi pysyväksi käytänteeksi. Työskentely mahdollistaa perheen vuorovaikutuksen tutkimisen ja suhteiden tarkastelun perheterapeuttisella työskentelyotteella.

Vertaisarvioidussa artikkelissa *Arja Ruisniemi, Satu Vaininen ja Katja Kuusisto* kuvaavat PerheSomeBody-menetelmän toteutusta päihdekuntoutuksessa ja perheenä päihdekuntoutuksessa olevien vanhempien kuntoutuksen aikaisia kokemuksia. Menetelmän toimivuustutkimus osoitti, että se on toimiva malli vanhemmuuden vahvistamisessa ja lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen eheyttämisessä osana vanhemman kuntoutumista päihderiippuvuudesta.

"Suhteisiin ja vuorovaikutukseen fokusoimalla vanhemmat sitoutuvat työskentelyyn paremmin, osa koetuista vaikeuksista helpottuu sekä vältetään väärinymmärryksiltä - - -", kirjoittavat *Pia Mölsä ja Satu Mäkinen* puheenvuorossaan erityistä tukea tarvitsevista vanhemmista, joiden haasteet liittyvät kehitysvammaan, oppimisvaikeuksiin tai neurokirjon piirteisiin. Heidän mukaansa perheterapeuteilla suhteiden ymmärtäjinä on osaamista ja taitoa olla myötävaikuttamassa siihen, että nämä vanhemmat tulevat kuulluiksi ja pääsevät mukaan heidän perheitään koskevaan keskusteluun ja tukipalveluiden suunnitteluun.

Anna Koiviston, Hanna Kuitusen, Henna Laajalahden, Aarno Laitilan ja Kirsti Kumpulaisen artikkeli tarjoaa meille tuoretta tutkimustietoa perheterapeuttien esittämistä kysymyksistä terapiatilanteessa. Tutkimustulokset haastavat meidät pohtimaan omaa kyselytekniikkaamme; erityisesti vaikeasti seurattavien kysymysten suuri määrä vaikuttaa huolestuttavalta ja ajatuksia herättävältä.

Sitten on huonojen uutisten vuoro:

Tanja kirjoittaa: *”Tervetuloa, totta kai voit tulla ja voidaan yhdessä tavata – joo, kaikki yhdessä.”*

Yhtä aikaa kaksi isoa tunnetta: kiitollisuus siitä, että vanhemmat itse osaavat tulla perheterapeutin luo ja toisaalta hämmennys siitä, että perhettä ei ole otettu mukaan hoitoon nuoren akuutissa hätätilanteessa.

Perhe oli jätetty selviämään yksin ja kerrottu, että kyllä jossakin vaiheessa, ehkä seuraavassa paikassa, perhettäkin tavataan. Nuori itse oli käynyt yksilötapaamisissa – hyvä sekin – mutta vain kerran viikossa. Perhe ja verkosto ovat nuoren kanssa kuitenkin monta tuntia enemmän, tässä tapauksessa hädässä ja neuvottomana: mitä voi tehdä nuoren auttamiseksi, pitääkö olla huolissaan, säilyvätkö kaikki hengissä.

Kun perhettä ei oteta mukaan hoitoon, jää valtava resurssi käyttämättä. Perheet ja verkostot pitää ottaa osaksi mielenterveystyötä. Kukaan ammattilainen ei kokonaan korvaa verkostoa, eikä kenenkään ammattilaisen tule ottaa yksin vastuuta nuorten hyvinvoinnista. Hyvinvoinnin edistäminen on yhteistä työtä, johon meidän palvelujärjestelmämme varhaisia palveluja myöten tulee herätä, etenkin kun puhutaan nuorten mielenterveyskriisistä ja palvelujärjestelmän riittämättömyydestä hätään vastaamisessa.

Päivi kirjoittaa: Nuorten kanssa lukiossa työskennellessäni ja nuorten ongelmia kuunnellessani niin monta kertaa koin, että nuoren ongelmat usein liittyivät perheeseen ja koko perheen pahoinvointiin. Niin minä kuin monet muut opettajakollegat henkäisisivät helpotuksesta, kun he voisivat luottaa siihen, että apua on tarjolla ei vain nuorelle, vaan koko perheelle. Myös lastensuojelun systeemisissä ryhmissä kuulin saman huokaisun: koko perhe tarvitsisi apua, vaikka vanhemmat – ja joskus jopa mielenterveyden ammattilaiset – olivat lähettämässä vain oireilevaa lasta tai nuorta psykiatriseen hoitoon. Kaiken lisäksi viime aikoina asiakkaani on ollut pienten lasten vanhempia, joilla on ollut vakava sairaus tai sen epäily. Kukaan ei ole kysynyt heiltä, keitä perheeseen kuuluu ja miten perhe voi.

Mika kirjoittaa: Mika: Väittelin reilu kymmenen vuotta sitten syöpäpotilaiden lasten ja perheiden psykososiaalisesta tuesta. Sain tulokseksi mm. sen, kuinka lapset, joiden vanhempi sairastui vakavasti, käyttivät muuta väestöä enemmän psykiatrisen erikoissairaanhoidon poliklinikka- ja osastohoitoa. Tutkimustulos puhuu potilasvanhemman lasten ja perheen huomioimisen puolesta, jotta myöhempiä ongelmia ja korjaavan työn tarvetta voitaisiin vähentää. Samoihin aikoihin *Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (STAK) tutkimus* (§70 2. kappale) säädettiin, että lasten hoidon ja tuen tarve tulee selvittää, jos vanhempi käyttää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Siis kumpikin, sekä tutkimus että lainsäädäntö, puoltavat potilasvanhemman perheen huomioimista osana vanhemman hyvää hoitoa.

Käsi sydämelle, missä terveydenhuollon yksikössä tätä tutkimustietoa hyödynnetään käytännön työssä tai tätä lain kohtaa systemaattisesti noudatetaan?

Onneksi on myös valonpilkahduksia:

Mika jatkaa: Tiedän, että asiaan on paneuduttu muutamissa edistyksellisissä yksiköissä. Yksi tällainen paikka on Pohjois-Karjalan Siunsoten kuntayhtymän syöpätautien yksikkö. Siellä lääkäri kysyy jokaiselta potilaalta, onko hänellä lapsia ja jos on, hän tarjoaa keskustelua liittyen lapsiin, vanhemmuuteen ja siitä mitä tulee sairauden vuoksi ottaa huomioon lasten kanssa toimiessa. Tämänkaltainen toiminta on tutkimuksellisesti perusteltua osana

vanhemmalle tarjottavaa apua vanhemman fyysisen sairauden lisäksi psykiatrialla, päihdepalveluissa, Kelan toimeentulotuen palveluissa, eroauttamisessa ja myös aikuis-sosiaalityössä. Nämä kaikki tavoittavat kohderyhmän, jonka perheitä kuormittaa vaativa elämäntilanne mm. sairauden ja/tai köyhyyden vuoksi.

Parhailtaan sosiaaliterveysministeriön rahoittama hanke selvittää, millaisia käytäntöjä ja malleja on käytössä terveydenhuollossa, kun vanhemmalla tai perheellä on vaikeuksia. Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö toteuttaa selvityksen, pilotoi toimivimman mallin sekä tekee suosituksen käytännön tueksi lasten huomioimiseksi. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tueksi tarvitaan eri tahojen yhteiseen tavoitteeseen sitoutunutta työtä. Siinä tarvitaan perhe- ja verkosto-osaamista. Juuri sitä, mitä me perhe- ja paripsykoterapeutit teemme.

Kaiken edellä kirjoitetun perusteella Tanja toteaa:

”Yhdistyksemme ikaikainen slogan
- *perheenjäsenen sairastuessa koko perhe tarvitsee apua* -
olisi nyt totisesti ponnistettava käytäntöön.”

*Valoisaa syksyä pimenevistä illoista
huolimatta*

toivottavat

Vastaava päätoimittaja Tanja Pihlaja

sekä

päätoimittajat Päivi Kangas & Mika Niemelä